

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELOFIZETÉSI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 600 Lei magánosoknak 250 L., félévre 130 L., negyedévre 65 L. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 1 20.

Egy meg nem történt össze- jövetel, — mely mindennél többet beszél

Kedd délutánra a szatmári hitközség kérésére a nagyváradi főrabbi, Fuchs Benjámín összehívta a Vaad-Harabonimot és az összehívott rabbik közül egyetlen egy sem jelent meg. Ennek az elmaradásnak nem a kánikulai idő és nem is rabbijaink nagy elfoglaltsága volt az oka. Ennek a meg nem történtülésnek egyetlen célja volt: a szatmári hitközségben a békét létrehozni. És éppen e miatt a cél miatt maradt is el. Az elmaradás oka is ez volt. A szatmári béke. Az a szatmári béke, amelynek létrejöttén az egy Fuchs Benjámín főrabbin kívül, a rabbikban senki sem gondol. De ne gondolja az erdélyi zsidó közvélemény, hogy talán azért, mert ők szeretik a harcot, a világot sem. A rabbijaink sem kedvelik ezt az állandó ostromot. Ezt a tartós hadállapotot, amely szembeállítja a rabbikat hitközségeinkkel, saktereket és híveket, egyik embert a másikkal. Nem szeretik ők sem. Csak a gyáva ember pszichéjével éreznek. Az olyan ember szokását veszik fel, aki ha látja, hogy keftén verekszenek az uccán, akkor hamar elszaladnak, hadd öljk csak egymást, akik verekszenek. Pedig mennyi mindent meg lehetne tkrarítani egy ilyen erőyes közbelépéssel. De nem teszik. És hogy mitől, vagy kiől félnek? Ezt ezuttal nem taglaljuk. Ezt ugy is tudja az erdélyi zsidó közvélemény.

A Vaad-Harabonimra soha oly szükség nem volt, mint éppen most. És most elmaradt. Nem jöttek el. Otthon maradtak. Nem h'ába kiáltottuk már számtalanszor, hogy hol vannak rabbijaink, amikor ilyen létérdekről van szó. Amikor egy nagy hitközség belbékéjét kellene helyreállítani és ezen keresztül az egész erdélyi ortodoxiát. Hol vannak, hogy füssék. miként veszélyeztetni a Szatmáron meggyújtott fűz az ő hitközségeik házában fedjét is? És ha akár megfélemlítésből, akár indolenciából, avagy a bigottizmus látszatát magukra öltve, nem akarják a nagy idők parancsát felismerni — kérjük: Hol vannak a mi rabbijaink!?

Most már végre tudjuk, hogy hol vannak a mi rabbijaink. Most már igen. Otthon maradtak!

A széplakiak keserve

A napokban egy négytagú bizottság kereste fel lapunk szerkesztőségét. Komoly, lehiggadt vallásos zsidó emberek, a biharmegyei Széplak községből és előadták nagy-nagy keservüket, amelyeket dióhéjban íme ezután az erdélyi zsidó közvélemény elé terjesztünk, hogy lássák és okuljanak.

A margittai hitközséghez tartozik Széplak is, számos környékbeli községgel együtt. Egy évvel ezelőtt a margittai főrabbi azt ajánlotta a széplakiaknak, hogy vegyék fel a fiát ott rabbinak, alakítsanak egy önálló rabbinátust és még lehasítanak a margittai kerületből 16 más községet is. A széplakiak, ahol összesen husz házbosz lakik, beleegyeztek ebbe az ügyletbe. A főrabbi célja volt, hogy rabbi állást kerádjon fiának, ami nem is kárhuzatos dolo. Igen ám, de a margittai hitközség nem akarja kiengedni az obligátív községeket. Már mint a hitközségi adófizetési obligóból. Tehát van rabbijuk

és külön meg kell fizetni azt, ami jár kultuszadó címen a margittai hitközségnek. A mai rózsás viszonyok mellett ezt a kettős terhelést nem bírják el a széplakiak és ezért robda rázát akartak csinálni. Erre meggyűlt az apogon a bajuk. A hitközség sem enged, a rabbi sem. Most nem tudják a rabbit fizetni, erre a margittai főrabbi eltöltja a vágást. Ha rosszak vagyok, nem kaptok húst! Ez a motto ma az erdélyi zsidó közéletben. Ahol akad „rakoncátlan” bábosz, az nem kap húst enni, ahogy a gyerekek nem kapnak, ha rossz fáj tesznek a tüzre. Széplak is éhezhet, mert más saktert sem hozhatnak, hiszen azt ászereolja a rabbi. Ez meg nem vág. A rabbi ül és tanul. A zsidók pedig éjjel-nappal dolgozhatnak és akkor sem tudják kikeresni azt, ami ily keftős terheléssel jár. Forduljak a Központi Irodához s amint az erdélyi zsidóság ismeri az Irodát, természetesen a marosújvári séhivatalhoz sem fordulhatok volna eredménytelenebbul.

Befőn Nagyváradra a kis bizottság, az ottani zsidóság vezető férfiai és járják több helyen tanácsért. Mit tegyenek? Ugy benne vannak a kutyaszorítóba, hogy abból kimászni bamosan lehet. Van rabbijuk és van sakterjük és van még ezenfelül két egyházkerületük. Egy önálló és egy margittai. Ha elővennének egy csomó pénzt, még meg lehetne oldani a kérdést. De pénzük nincs, csak terhek, mely alatt roskadoznak. Ez egy újabb talpkapás, egy szimptomája annak a gazdálkodásnak, amely most nálunk divik. A széplakiak tanácselnö jöttek hozzánk. Hát mit tanácsoljunk? Forduljunk ismét a Központi Irodához egy választott bíróság kiküldéséért és ha ez eredménytelen, menjenek a hatóságokhoz. Azt jobb ugyan nem beleavatni ezekbe a furcsa csunya dolgokba. Hát mit tegyenek, hova forduljanak? Hova forduljanak, ha továbbra is zsidók és ortodoxok akarnak maradni? Jó volna, ha az erdélyi vezető zsidó körök érdeklődnének ez irányban Margittán és megpróbálnák, hogy a főrabbi fia is margittai állásában, ami ellen nincs a széplakiaknak sem kifogásuk az esetben, ha az anyagiakról gondoskodás történik, de kapjanak húst enni és ne nyomorítsák őket a gyon, mindenféle címen. Segítsen az erdélyi zsidó közvélemény a szegény széplakiakon, akik nagyon benne vannak a bajban, ahonnan csak a csoda és a margittai főrabbi jóindulata mezhathja ki őket...

Teitelbaum Joél károlyi rabbi Palesztinába utazik — miközben Ditter Salamon samesz éhen hal

A híres és nevezetes károlyi főrabbi, akinek kezét 70 éves öreg, munkában megöszült emberek is csokolgarják, Nagyváradra jött néhány héttel ezelőtt, ahol a hitközség nagy templonában nagy beszédet is tartott. A nagy rabbi fogadó bizottság: Leskovits, Seidenfraun és Rosenfeld nevű hívek voltak, akik mind jómodu emberek s közhíj szerint főképpen a rabbitól nem vonják meg bőséges támogatásukat, aki ezért szintén ellenszolgálatást ad: imádkozik bűnös lelkükért. Az hité tehát mindenki, hogy ezek az urak fedezik a nagy kirándulás összes költségeit. Igaz, hogy Seidenfraunak útra kellett a tartozgatni a lakást, még amint hírlik, a parketát is ki kellett cserélni, a tavaly épült házában,

ammyira össze ragtak mindent a hívek leírhatatlan örömlükben, hogy a „nagy” rabbi eljöti. Minden rendjén volna, de most a költségekről van szó. Kitént, hogy ezt sem a dugaszadag és nagyüvedelmű rabbi nem fedezi, sem a testvérségének kimagasló egyéniségei. Egy szegény samesznek kell megfizetni az 1500 leit. Hogy Miképpen? Ditter Salamon nevű szegény ember 500 lei havi fizetést kap a „klausz”-tól, melyet az inkasszóból vehet le magának. Most kiküldötték inkasszárt a rabbi utazási költségeit a hívekhez és meghagyják, hogy mindaddig nem kaphatja meg az 500 lei „fizetést”, míg az 1500 lei Teitelbaum-féle utazási költség nincsen megtérítve. Szegény zsidónak nincsen mit enni, népes családjá éhezik, míg a főrabbi ur Palesztina felé utazik, hogy jalen rosszindulatu bigottizmusában ott is felrobbantsa a békésen együtt dolgozókat.

Es az éhező, szegény elszédített páriáknak kell a luxusutazások költségeit megtéríteni. Bizonyára a palesztinai új költségeinek fedezésére, majd Szatmáron fognak „utazási pótgyabellát” kivetni, a Központi Iroda hozzájárulásával. Addig meg hagyják, hogy szegény Ditter, meg a többiek is éhen halljanak és ajkukon utolsó sóhajuk az legyen, hogy ennek oka, az erdélyi rabbikarnak az utóbbi időben egyik sokat szereplő tagja...

Misu Weissman beszéde a kamarában

A Kamara egyik ülésén, a fejrati vija során megalkozott be Misu Weissmann ügyvéd, mint a Zsidó Parlamenti Club egyik tagja és méltóságos és emelkeletű hangja beszédben rázolta a zsidóság álláspontját a napirenden levő kérdésekkel és problémákkal szemben. A nyugodthangú és elegáns beszédet nagy figyelemmel hallgatta végig a kamara, sőt annak néhány kitéletét meg is tapsolták. Csak a cuzisták igyekeztek megzavarni, de ezeket az izléstelen közbeszólásokat is fölényesen szerte le Weissman. Az egész kamara felháborodott a cuzisták terrorján és Pop Cseső István elnök határozottan szembeszállott az antiszemiták gyűlölködő és utszéli tónusával. A legnagyobb botrányhöz R'bu volt. Ez a nyers és durva bukovinai pogromhős, állandó okvetetlenkedésével, már több ízben hita fel magára az új kamara figyelmét.

Nekünk különös örömlükre szolgál, hogy a Zsidó Párt eme prominens tagja oly sikeresen debütált a kamarában és határozott szimpátiát tudott ébreszteni a pártiak és ezen keresztül a zsidóság számára is. Misu Weissmann határozott nyeresége a zsidó parlamenti képviselőknek és bizonyosra vesszük, hogy még sok alkalom lesz rá, hogy büszkén valljuk őt magunkénak.

Tetterős és kvalifitások emberekre van szükség a zsidóságnak, hogy erőfeszés vissza tudják venni a cuzisták méltatlan támadását és tekintélyt szerezzenek a megérőnek látszó parlamenti többség előtt.

FELHIVJUK ELŐFIZETŐINKET. Különbösen azokat, kiket inkasszánsaunknak nem áll módjukban felkeresni, hogy hátralekös előfizetés összegeinket számunkra hajadékatlanul küldjék be. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben is címűkre. A „NÉPUNK” kiadóhivatala.

Fokozódó izgalmon keresztül folyik a harc a szatmári hitközség vezetéséért

Az Iroda semmit sem tesz a káosz megakadályozására. — Az új választás szeptember 4-én. — A szatmári zsidóság nagy önmegtartóztatással tart ki a hitközség vezetősége mellett Békét a szatmári hitközségben!

Lapunk évek óta folytatja a harcot — a békéért. Minden egyes számunkat ennek szolgálatába állítottuk. Mi tehetünk legkevésbé arról, hogy a régi stratégiával kell számolnunk, mely szerint ha békét akarunk fel kell készülnünk a háborúra. Sőt, mi tovább is mentünk, mert nekünk háborút kell vívni a béke érdekében. Legutóbbi számunkban is igyekeztünk objektív hangon tárgyalni az izgalmas szatmári eseményeket, amelyek azóta odáig fajultak, hogy már uccai botrányokat is provokáltak és egyelőre egy betört fej jelzi azt a szédültesen lejtős utat, amelyre az erdélyi zsidóság végzetesen rátévedt.

Mi nem folytatunk pártoskodó politikát, mi nem mondjuk azt, hogy csakis az egyik frakciónak van igaza, a másiknak szemben. Mi nem ismerünk frakciókat, illetőleg mi nem állunk egyik úgynevezett „frakció” mellé, a másikkal szemben, mi az intézményes ortodoxiát védelmezzük tízöt-vizen keresztül. Mi a legalitást védjük, a hitközséget mint olyat védjük a felforgatókkal, az önzőkkel, a „rosszszakkal” szemben. Nekünk nem a szatmári hitközség mai vezetősége fekszik szívünkön, mi nem egyes személyek ellen, vagy érdekében küzdünk, a mi zászlónk a legnagyobb betűkkel, a legalitás áll. Azok a statumok, ahol a feketetett alapelvek, amelynek egész szervezeti, szervezeti és élettelenségünk áll, vagy bukik.

És itt már világnézetek harcáról van szó. Mert a kulturoortodoxia, mely nyugati példának nevelődött, azt hirdeti és azt valósítja is meg a való életben, hogy legyenek szép nagy templomaink, legyenek elemi és középiskoláink, árvaházaink és más zsidó szociális intézményeink. Mi az a mentalitás, amely most igyekszik felülkerekedni az nem akar „szervezetiséget”, annak általunk ismert értelmezésében. Nem egy nagy és adminisztrációt igénylő nagy gazdasági összefogás kell nekik, amelyet számunkra a hitközség jelentett a múltban és jelent most is, hanem a vallásos zsidó élet minden kötelezettségét úgy akarják kiélni, hogy az nem 50-60, hanem az a középkorban volt szokásos. Ők messzebb, illetoleg határabb tartanak ebben, mint a Chszam-Szofor idejében voltak. Lehet, hogy ezek a turbulens elemek, már léteztek akkor is, amikor az ortodoxia elvált a neologizációtól. De akkor ott állottak a kormánytól a régi Magyarország nagy rabbijai, akik följényes zsidó és világi tudással ott elő haladtak az élen és nem engedték, hogy a dezorganizáció legyen urrá a zsidóság felett.

De azóta megtörtént Trianon és most itt állanak az erdélyi zsidók az új helyzet előtt. Igen, most állanak itt és nem 13 esztendővel ezelőtt. Mert vagy nem tudtak, vagy elfelejtettek gondolkodni mostanáig és amíg a régi askenázi mentalitás vallásosság aludt, adig az új, a feltörekvő, offenzívába ment át. És az új mentalitás azt akarja, hogy ne legyen intézményes világi iskola, nem kell neki még hitközségek által megszervezett saktler gárda sem, Nem diszes nagy templom és semmi olyasmi, ami csak úgy valósítható meg, ha a zsidó tömegek összefognak és egy eszmében kitartanak. Nekik elég, ha a sakter házról házra jár és úgy vág. Nekik elég, ha a templomok helyett kis bóté-medrosimokban, ha kell huszonötben is, egy városban jönnek össze és ha lehet még mindgyűlölni megfelelő funkció nariusok legyenek. Racionalizálás helyett, éppen az ellenkezője kell nekik. Mert ez job-

ban kvadrál egyéniségüknek és még inkább, jobban megfelel öns érdeküknek. És ebben a nagy és jelentőségteljes harcban, a legelőretöbb állásokban, ott áll Szatmár zsidósága. Ő a hullámterő, ő áll minden küzdelmek legkeservesebb tüzeiben, mert ott robbant először, ott legerősebb a felforgatók pártja és ott leggyengébb az ellenállás, mert akadt egy szerencsétlen rabbi kérdés, amely körül kavargos és tombol az ádáz harc.

Szatmáron történhetett meg az a páratlan esemény, hogy a saktlerok lettek a feyverek, a saktlerok szemek tartott elcsúszást életüket ki harci bárdá és az által hadakoznak az intézményes ortodoxia ellen.

Ma már tisztában áll előtűnk, mint eddig, hogy itt nem a chassidizmus harcáról van szó az askenázi szellemű zsidóság ellen. Az a kis csoport, amely mindezt intézi, csak ebbe a „chassid” mezbe öltözött kicsinyes célját.

De lényegében és a valóságban ez nem a chassidizmus leszámlása az askenáziával. Lehet, hogy ennek is elkövetkezik az ideje és lehet, hogy ez csak előcsatározás, a nagy-nagy harcra. De most ezúttal és jelen esetben, csak egy terrorista destruktív csoport harci zaja tölti be a zsidóság táborát. Egy kisszámú minoritás, amely minden vonalon kiméltlenül előretört. És sikerült nekik azt megvalósítani, hogy Freund Chaim alelnök lett a Központi Irodának és mert az elnök nem elég erélyes s mert most nyaralni van, úgy gondolja, hogy a legalis vezetés kezében van már és ott töri át a frontot, ahol már évek óta folyik a tüzési előkészítés. Messzire vezetne, hogyha mi ezt a „tüzési előkészítés”-nek nevezett harcot részletesen taglálnánk ezuttal. Lapunk olvasóközönsége jól ismeri ennek a harcnak minden fázisát. Most ugyilátszik, a harc döntő stádiumba került. Micsoda harci zaj és micsoda elkecseregett lobozdása a szervezőknek. És a zsidóság nagyobbik része értetlenül áll mindeme megnyilvánulással szemben. Nem érti, hogy miért kell áldozatul esni mindennek, amit felépítettünk, egy kis csoport harci dühének.

A szatmári hitközség, amint jeleztük. — szeptember 11-ére kitűzte a választásokat. — Most megváltoztatta ezt és elhatározta, hogy a hitközség és tagjainak nyugalma érdekében már szeptember 4-én megtartják a választást. Felhívta egyidejűleg a Freund-pártot, hogy dacára annak, hogy a Din Tora szerint, amelyet megtartottak, annak idején pszák nem mondatott ki, mégis respektálja a félxifüldi választmányi határozatát a Központi Irodának. Tudatában annak, hogy igazatlan támadások egész tömkelegét zudították a hitközségre. Ők mégis minden lehető elkövetnek, hogy a szakadást elkerüljék. Ezért rendelték el az új választást és felkérték a Vaad-Harabonimot (a rabbitánácsot), hogy a választások tisztaságának ellenőrzésére küldje ki egy-két tagját és mint semleges választási elnökök, maguk részéről Hochmann Jakabot, a kolozsvári hitközség alelnökét javasolták, míg elfogadnak más megbízható és feltétlenül semleges egyéni segíet is, aki pártatlanul levezesse a választást.

A harcias Freund-párt ellenben ezt is elutasította, mert tudja jól, hogy legalis eszközökkel nem juthat az uralomhoz sohasem. — Csak az atomokra rombol, tönkrement intézmények fölött és között, tudnáki gyászos uralmukat bizosítani. Tudják jól, hogy a szat-

mári zsidóság nem akarja őket és nem akarja rabbiát. Csak egyet akar, harmonikus békét és a mai időhöz méltó nyugalmat.

A szatmári hitközség tagjai igazán áldozatos lemondással kezdik végig ezt a szomorú harcot. Hűségüküket nagy nehézségek árán más helyiségből kellett hozassák és nagy áldozat az is részükről, amidőn aprómarhákat elvitték szászámra a hitközség irodájába, hogy azt számokkal ellátva a hitközség autóbába rakja és a szomszédos falvakba vigye levágatás céljából. Milyen mesziresz haneves kell ahhoz, hogy zsidó családnap és anyák órákig várjanak, a közönség érdekében, hogy a levágot aprómarhákat ismét visszahajassák és onni adhassanak gyermekeiknek.

Ezzel szemben a közvélemény a legnagyobb megütközéssel állapította meg, hogy a hitközség metszői ahelyett, hogy a békés utat igyekeztek volna egyenkelni. — szembehelyezkedtek kenyéradókkal, a hitközséggel szemben, holott legrosszabb esetben a sev-váltás álláspontra helyezkedve passzívok maradtak volna.

Sőt a vágásnál a Freund-pártiaknak szolgálatát ki magukat és ezzel együtt az egész szatmári zsidóságot. „Fekete seclitát” vezettek be és úgy a hitközség jóvedelmét, mint az ő existenciájukat alapját döntötték ezzel romba. A szatmári hitközség metszői méltatlanul viselkedtek és súlyosbítják bűnökét, hogy a szatmári országosliúri Besz-Din schita kötelezettségével is szembehelyezkedtek.

A szatmári hitközség vezetősége felterjesztést intézett a Központi Iroda elnökségéhez, amelyben részletesen feltárja az őt ért nagy selymeket, tiltakozik a „fekete seclitát” ellen, tiltakozik az ellen, hogy a szatmári prefektúrán keresztül, hatósági asszisztenciával akarja a mai hitközségi vezetőséget elmozdítani és azt egy törpe kisebbségnek, a Freund-pártnak kezére igyekszik játszani. Azt kérdi a hitközség, hogy az Iroda miért tűni hallgatólagosan, hogy a hitközség szuverén logált sorozatos arcúcsapások ériék. Az így módon a mai napig felmerült összes anyagi károkkért, amely a hitközségi gabellajóvedelmét elvonása folytán érték, azok térítés meg, akik okozták.

Igy áll most a harc. Sajnáljuk ezt a szegény hitközséget. Sajnáljuk azt a zsidó tömeget, amely csak nyugalmat akar és ehelyett minden egyes csirke vágatásért torburákon megy keresztül. Hát miért nem látják be azok, akik ennek okozói, hogy ezt nem szabad megtegyék. Ez a rosszság és gonoszság, elkecseregetté teszi az embereket. A szatmári zsidóság ugvis keservesen küzd a mindennapi kenyérért és nagy nehezen keresi meg a husravolt. De a golesz még nem mülk el a szatmári zsidónál ott, hogy szombatra megkeresi a husravolt. Mikor már megvette a keservesen megizadott hanikkal és kezében az élő hus, annak levágatásáért órákig kell szaladjon és áldozzon. Miért?

Mert Freund Chaimnak és a károlyi rabbinak így tetszik.

Rendet kell teremteni. Rendet először is ott Szatmáron és ezt követni fogja az egész ország rész zsidóságának lelki békéje. Nem szabad hagyjuk Szatmárt. És szembe kell szállani mindenkiel és minden machinációval szemben — míg a célt el nem érjük. És a cél: a zsidó hitközségek autonóm jogainak megvédeése, kiharcolt jogok épségben tartása és minden jognak és igazságnak fennen való lobogtatása, a rosszindulatból az önzésel, komisszággal és gonoszsággal szemben.

Békét Izráelben! Békét a szatmári hitközségben!

Utazók !! Vidékiek !!
Ugy étkezhet, mint otthon a
Berkovitsné
orth. kóser vendéglőben
Oradea Zöldfa ucca 19.
Utazóknak 10.° kedvezmény

Ne dobjuk áldozatul hitközségeink békéjét az önzésnek, irigységnek és sértett hiúságnak

Nyílt levél Wezel Albert főrabbi urhoz, az Erdélyi Orth. Központi Iroda Elnökéhez

Ezidőszerint Marienbadban

Alant közölt nyílt levelet a nagyváradi hitközségi vezetőségének egyik tagja intézi a Központi Iroda elnökéhez. A levélből kitetszik az a nagy és jogos elkeseredés, amely egész Erdély zsidóságában uralkodik.

Igen Tisztelt Elnök Ur! Szíves elnézését kérem, hogy pihenésében — amit rövid, de annál izgalmasabb elnöki működésének fáradságával igazán kiérdemelt — a soraimmal zavarom.

Elnök Ur! Önt egész Erdély orthodox zsidóságának osztal.n bizalma és lelkessége néhány hónapja ezelőt egy diszes és felelősségteljes pozícióra emelte. Az Ön mély tudása és nagy intelligenciája biztosítékunk látszott, hogy az Ön elnöksége fogja jelenteni az ügyek igazságos és pártatlan vezetését, különösen a hitközségek egyéneknek megvédését. A nagy hitközségek úgy érezték, hogy a Központi Iroda előtt eldigi háttérbe szorultak érdekeik és az Ön személyében találták annak garanciáját, hogy a jövőben nem jognak pártoskodások és az erőszakos tulkapások megismétlődni.

Mély fájdalommal állapíthatjuk meg, hogy várakozásunkban és reményünkben keserűen csalódtunk, mert Önt az első perctől kezdve, a másik oldalról minden ténykedésében korlátozták. Nem rendelkezett kellő eréllyel azok agresszív és türelmetlen megatartásával szemben. Az Ön elnöki előjogait nem respektálta, intézkedéseit több ízben „dezuvalálták, sőt az utóbbi időben az „ellenpártnak” nem tejszó ténykedése, Önt egyenesen kontrakarrirozták.

Késégtelen, hogy az alkotmány és szervezeti szabályzat arcúcsapásával hozott félxifüldi pucesszeri határozat, csak az elnöki jogok semmibevevése, illetve konfiskálása árán történhetett. De önmek, mint elnöknek, joga és kötelessége lett volna ezen törvénytelen és jog sértő határozat hozását megakadályozni, mert hiszen elsősorban az elnök tartozik a szervezeti szabályzat pontos betartása fölött őrködni. A választmány nem könszerítheti az elnököt törvényteleneségre.

Euler, a kocsmáros

Bál Sém egy utazás alatt, Brody közelében, egy kocsmába tévedt. A kocsmáros Bál Sém hívei közé tartozott, a Mestert ép ezért nagy ünnepiességgel fogadta és egész kíséretével egyetemben bőkezűen megvendégelte. Bál Sém és a kísérete a kocsmába töltöttek az éjszakát. Másnap, a reggeli után, így szólt Bál Sém a kocsmároshoz:

— Van-e valami kívánságod? Mert ha van, talán kieszközheltem, hogy teljesedjek... — Semmi kívánságom nincs. Csak azt adja az Ég, hogy mindig olyan erős és egészséges maradhassak, amilyen most vagyok.

— No, ha egy kívánságod sincs, — mondotta Bál Sém, — akkor én kérnék tőled valamit. De kérlek ne tagadd meg tőlem... — Ami tőlem telik mindent megteszek érted, Rabbi.

Bál Sém az íróasztalhoz ült, levelet írt, összehajtotta, lepecsételte és átküldte házigazdájának: „Ezt a levelet Brodyba szeretném küldeni. Kérlek, vidd el oda.”

— Azonnal indulok vele, — felelt a kocsmáros.

Ezzel átvette és zsebreavágta a levelet. Most pedig mennem kell, — szőjt a Bál Sém. — Ugy-e, elkisérsz?

— El! És ezzel már futott is, hogy befogasson.

És amikor az istállóban a kocsmáros a lovak befogása közben meg-meghajolt, a levél kiesett a zsebéből, bele a szerszamos járdába. Emberek ezt észre sem vették. Befogott, elkisérte egy járdában a Rabbit és mire hazatért, a levélről teljes-tökéletesen megfelelkezik. Nem

Ez a provokáló határozat idézte elő a szatmári testvérharcot, ami fejtér egy romboló hájjárral, ugy ezen, mint Erdély valamennyi hitközségeinek autonómiaja és intézményei ellen. Az Iroda azzal igyekszik ezen eljárást igazolni, hogy a szatmári hitközségi vezetőség állítólag korábbi irodai határozatot nem hajtott végre. De kérdem, maga az Iroda hány határozatot hajtott már végre, amelyek pedig az erdélyi egyetemes ortodoxia szempontjából valóság-gal életkérdést képeznek.

Mély meggyűződésem, hogy Ön lelkileg távol áll túrelmelelének és bosszuvágyának ama szellemétől, amely a szatmári ügyben hozott legutóbbi határozatban kulminál, de annál fájdalmasabb, hogy Ön 21 nagy hitközség Kérése dacára sem vette fátba befolyását és tekintélyt annak érdekében, hogy ez az áldatlan harc egyelőre felfüggesztessék és ne pucesszeri oktro, hanem szabályszerű Dinóra vagy választott bíróság útján intézessék el. Elnök Ur! Önmek látnia kellett, hogy olyan eszméknek vannak készülőben, amelyek nem csak a szatmári hitközség, hanem az egész erdélyi ortodoxia létét veszélyeztetheik, de ehelyett, hogy a vártan maradt volna, otthagya öröklét, az Iroda vezetését az alelnöknek, tehát annak az embernek engedte át, aki a szatmári kérdésben már évek óta személyesen exponálva van és akiktől pártatlanságot és elfogultatlanságot annál kevésbé lehet remélni, mivel ellenszenált áltve, alig várta, hogy a szatmári ügyet saját izlésére jk-rúdjú, figyelembe sem véve azt az általános jogszabályt, hogy senki sem gyakorolhat saját ügyében önbíráskodást.

אל תהי די יחיד

Elnök Ur, amikor Önt elnöknek megválasztották, tudnia kellett, hogy nagy feladat vár Önre és ha elváltatta a megbízást, bizonyára elég erőnek is érezte magát a feladat elvégzésére. Gondolt-e már arra, hogy Ön ennél fogva köyeles is a közbizalomnak megfelelni? Önmek ki kellett volna taranni posztján, hogy megakadályozza azt a destruktív, amit a szatmári ügynek nevezett rombolóhadjárat jelent a zsidóság egyetemes szempontjából, de Ön eltávolozott, a látszat szerint nem másért, minthogy

távolléteben szabad keze legyen helyettesének arra, hogy a szatmári nagymuttu hitközséget tagjai túlyomó többségének akarata ellenére egy törpe minoritás hatalmába átjájtszassza.

De nekünk olyan vézérre van szükségünk, akire ráüljk a móesi kifejezés, hogy „איש על העדה אשר יצא לפניהם” „אשר יבא לפניהם”.

aki előttünk haladjon, minden időben, jóban és rosszban és különösen az utóbbiban, amikor a vezérnek nagy nehéz feladatokkal kell megküzdnie, amikor erőszakosság és önzés, irigység és sértett hiúság fűj embereket és csoportokat és ezen nemtelen indulatok kedvéért hajlandók áldozatul dojni szent intézményeket és a legszentebbet: a békét, a zsidó hitközségek békéjét és fennmaradását...!

Elnök Ur! Önre az a szent feladat vár, hogy saját becsületes meggyűződése és lelkiismeretét követve, ezen már csak nehezen feltartózkodható anarchiát, súlyos szavával és tekinéllyével megállítani, ha ez choille lehetlenné válna, lehelyesebb volna annak koncepcióját levonni...!

Adja a jó Ég, hogy mégis sikerüljön Önnek végre az erdélyi ortodoxiában a mindnyájunk által hően óhajtott békés legüjtműködést megteremni.

לחיינו דת והחמורה

Fogadj, egyébként Elnök Ur őszinte íszteletlen nyilváníását, igaz híve:

Keszenbaum Miksa

GROSZ DAVID
S z a l m a k a l a p g á r
Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 58

FÉRFSZÖVET különlegességek
bámulatos o l c s ó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
Engross posztóáruházában
Endetail Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)
Cégünk szolidaságáról kérjük meggyőződni

Csakhamar kiderült azonban, hogy a nevetésre nem volt ok. A válaszáson csakugyan azok lettek a község előjárói, akiknek a nevét a borítéka felírta a Bál Sém.

A kocsmáros ekkor felkereste az új előjárókat és így szőlt hozzájuk: — Uraim! A szent emlékü Bál Sém általam levelet küld önöknek... —

Az egyik előjáró végigmérté a lerongyolt embert:

— Hogyan mersz ilyen szemérmetlenül hazudni? — kérdezte. A Bál Sém tizenkét éve halott, én husz éves vagyok, a társam huszonöt. Lehetetlen, hogy mi a Bál-Sémtől levelet kapjunk.

A kocsmáros erre elmesélte a levél történetét.

És az előjárók kinyitották a levelet. A levélben ez állott:

Bach és März urak, a brody-i hitközség előjáróinak:

Ennek a levélnek az átadóját, Euler kocsmáros, fogadjátok kérlek pártfogóitokba. Euler derék ember, Eddig gazdag volt. Most azonban teljesen elszegényedett. Segítsetek neki, amennyire csak tudtok, ha egyébrét nem, hát azért, mert én kérem ezt tőletek, én, a Bál Sém. És ha kételkednétek abban, hogy ezt a levelet valóban én írtam, ime: bizonyossággal is szolgálók. Mind a kettőtök felesége gyermekágyban fekszik. Amikor ennek a levélnek a végre értek, arról jottok értesülni, hogy egyiknek fia, másiknak leánya született.

Alig olvasták a levelet végig, megjött a hír a kisfiú és a kislány születéséről.

A csoda híre ceterjeit és a szegény, öreg kocsmáros dus ajándékokkal elhalmozva tért vissza szülőfalujába...!

Bomba, kézigránát és szétlépett Tórák (Jelenetek Hitlerországából)

Németországban megszűnt az élet és a bizonytalanság. Európa legrendszertelenebb népe a gyilkosok és merénylők diktatúrája alá került. Száz és száz zsidó család otthonát dúlták fel, üzletét rombolták szét a barnainges huligánok. Felfeszített és felrobbantott zsinagógák szétlépett tórák jelzik a hitlerista csőcselék diadalutját. A német zsidóság mindamellett állja a harcát és kitart ősi hitte mellett. Néha vissza is üt...

E heti jelentéseink itt következnek:

Szétlépett tórák. A sziléziai Bernstadt városban elhíresztelték, hogy a zsinagógában fegyverraktárt őriznek a zsidók. A megejtett vizsgálat természetesen igazolta, hogy ezek a hírek alaptalanok, de a vizsgálatot a legkíméletlenebbül és oly módon hajtották végre, hogy a tóratekercseket is szétlépték. — Kreutzburgban augusztus 1-én Tauber zsidó vendéglős söntés helyiségébe és Ebstein kereskedő lakásába tojásgránátokat dobtak.

Tizenkétfézer hősi halott és negyvenkét szétrombolt zsidótemplom. A német zsidók birodalmi szervezete hatalmas plakátot bocsátott ki a hitlerizmus ellen. Ez a felhívás minden nagyobb német város hirdetőoszlopain elvasható és többek közt a következőket mondja:

„567.000 német zsidó él ebben az országban, alig egy százaléka a lakosságnak. És mi a bűnük? 12.000 hősi halottat adott a német zsidóság a világháborúban. Még Afrika őserdejében is harcoltak és hullottak el német zsidók. Mikor Sziléziát a lengyelek ellen megvédtük, német zsidók estek el és mi a nemzet hálójá? Negyvenkét szétrombolt zsinagóga és százhuszonöt meggyalázott zsidó temető 1925 óta...”

Lipce 40 ablak. Lipcsében augusztus 5-én este 8-10 között hitlerista timentő csoportok végigjárták a zsidónegyedeket. Eredmény: 40 betört ablak. Egy zsidó súlyosan megsebesült három hitlerista pofonokot kapott.

A Frank és a Mayer maradhatnak. Legutóbb Steinhude községben tartották négyvitéli Hitlerék ahol az egyik szónok emelkedett pátozzsal és öblös hangon harsogta azt az alapvető követelést, hogy a zsidókat Németországból ki kell kergetni. A lelkes hallgatóság elhíte mindazt a gonosztságot, amit a szónok a zsidóságra ráfogott és a legteljesebb beleegyezéssel kísérte szavait. Csak egyetlen egy kifőlv kívánságuk volt, amelyet közbe is kiáltottak:

— De a Frank, az maradjon itt.
A jóléki szónok ráhagyta:
— Hát nem bánom, a kenélek Frankja az itt maradhat.
Később a szónokhoz hozzácsatlakozott a község másik Mayer nevű zsidója és szemrehányást tett neki, hogy miért érdemel a Frank más elbánást, mint ő. Az apostol látványi volt, megveregette a Mayer vállát és így szőtt hozzá:
— Hát Isten neki, nem bánom, kend is itt maradhat.
Steinhude két zsidó lakosa tehát a legrosszabb esetre is biztosította magát a hitleristáknál...

A német zsidó nagytőke — tapsol Hitlernek. — Diüsseldorfbán néhány nappal ezelőtt az ottani iparos klubban bankettet adott Hitler Adolf tiszteletére Németország legnagyobb nagyiparosai Fritz Tyszen. — Ezen a banketten Hitler nagy beszédet tartott és lelkesen ünnepelelték. A zártkörű társaságban ott ültek a német zsidó nagytőke tipikus képviselői is: Elkán bankár, Grünthal fegyvergyáros, Cohen igazságügyi tanácsos és Lohmann vezérigazgató. Mikor ennek a bankettnak a híre kiszivárgott, viharos felháborodás zu-

gott végig az egész német zsidóságon. Ugyanakkor, amikor a Hitler-párt szétrombolta a zsidó temetőket és zsidó templomokat, ugyanakkor, amikor ártatlan zsidó járókelőket, családi hálókat vernek véresre a barnainges huligánok, amikor kiüldözik állásából minden német zsidó tisztviselőt. — ugyanakkor Hitler ünneplésén megjelennek a német zsidó nagytőke vezetői és tapsolnak Izrael hóhérajának!

A megjelent nagytőkések védekező nyilatkozatot adtak ki, amelyben azt állítják, — hogy „egy zsidó polgár is meghallgatja Hitlert, ha kedve van rá, különben is ők a tapsolásban nem vettek részt”.

Ez a gyáva és bátoratlan védekezés még jobban felbőszítette a német zsidó társadalmat. „Szakítani kell a nagyzsidókkal!” ez most a jelszó, éppen úgy, mint az orosz zsidóság körében 1905-ben, mikor a pogromok alkalmából a Poljakovok és a Günsburgok udvari ebédre voltak meghíva a zsidógyilkos orosz cárnál.

Robbanó bombák jelzik a Hitler-ura/om útját. Breszlauból jelentik: Az elmúlt héten gyors egymásutánba két bombamerénylet követte kel a közeli Konstadt községben. Elmann zsidó kereskedő háza ellen. Az első bomba éjjel 12 óra felé robbant és a nagy léghámlás bezuza a közelben fekvő összes lakóházak ablakait. Ez szerdán történt és a rend őrségnek még ideje sem volt hogy kikütsa a merénylet tettesét, amikor vasárnap hajnalban már újabb robbanás történt. Ezt a merényletet minden valószínűség szerint kézigránáttal követték el. Ugyancsak vasárnap délután 2 órakor a közeli Pitschen városból is bomba merénylet jelentenek, amelyet ismeretlen tettesek egy zsidó kereskedő ellen követtek el. Itt említjük meg, hogy a törvénytűk Frankfurtin lincki zsidó gyógyszeráros üzlete ellen elkövetett bombamerénylet tettesét 1000 márká pénzbüntetésre ítélték.

Eltemették Jasiban a meggyalázott Tóratekercsek maradványait

A város egész zsidósága keservesen sirt a fájdalmas aktusnál

Jasi. — Románia zsidóságának ez évben a Tisz-beov ketős gyászünnepe volt. Ezen a napon temette el a Jasi-i zsidóság annak a tiz Tóra-tekercsnek szent maradványait, amelyet ez év márciusába az antiszemita huligánok szétjeltéptek, meggyaláztak és vad táncok lejtése közben elégették. Az összes uccák, amelyek a templom körül fekszenek, zsujolva voltak ezen a napon. Miután a zsinagóga épületében fejelezték a Kínóth és a szoltár fejezeteit, a Tóramaradványokat selyem takaróba tették, fekete halottas lepellel behorították és a város, valamint a környék rabbiainak kíséretében a temetőbe kísérté ki a gyászoló tömeg. A temetőben zsojtárok recitálásával és a gyászoló zsidóság hangos sírása közben elföldelték a maradványokat. Amint a szent Tórafoszlanokra ráhullottak az utolsó rögök is, a város több ezer zsidó lakossága, mely mind ott tolongott a temetőben, ajkveszékelve a földre borult és a sok ezer jaj, szivszagató orkánba egyesülve csoport fel könyörgőket kérve az égnek felé. Déli 12 órakor, amidőn a gyászünnepeg elkezdődött, az összes zsidó üzletek, irodák és műhelyek zárva maradtak.

Művészi perzsaszőnyegeket, szövött gobelinéket, külföldi fonalakat Schulhof Emilné „Orient” Szövművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Clorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Enrico Jung, az új olasz pénzügyminiszter hithű zsidó

A pénzügyminiszter lelkes híve Palesztina felépítésének

Luigi Luzzati, a „nagy római és zsidó” után, aki több ízben Itália pénzügyminisztere s 1910-ben miniszterelnöke volt az olasz kabinethoz — Itáliának megin zsidó pénzügyminisztere van, Enrico Jung személyében, akit Mussolini Mosconi helyébe ültetett a pénzügyminiszteri bársonyszékbe.

Jung egyszerű kereskedő, az ismert palermói „Frattelli Jung Narancsexport” cég főnöke, kinek atyja mintegy 50 évvel ezelőtt Németországból vándorolt be Olaszországba.

Mint írják, mielőtt elfogadta volna a miniszteri tárcát Enrico Jung korlátlan meghatalmazást kért magának Mussolinótól, mert csak teljes mozgási szabadság esetén volt hajlandó vállalni a pénzügyi helyzet és az erősen zilált bankügy szanálását.

Enrico Jung közismerten hithű zsidó s lelkes híve a cionizmusnak és Palesztina felépítésének is. Egy nemrég történt nyilatkozata tanuskodik erről.

— Üzletim — mondotta nemrég egy üzletbarátjának — gyakran Triestbe szólitának és ott nem győztem csodálni azt a nagyszerű zsidó emberanyagot, a chalcipust, mely kétségkívül egy új embertípust reprezentál. Ezek a Palesztinába vándorló ifjak, túlzás nélkül, egészen új, meglepő fogalmat szolgáltatnak a világnak a modern zsidóról. Felette szimpatikus nekem a zsidó kereskedő s iparos esendes ideáizmusa s rajongása ősi hona után, akik egyáltalában nem ének regényes életet s mégis annyit önfeláldozást és heroizmust tanúsítanak Eric Jiszraeljért, akárcsak a zsidó történelem legszebb korszakában...

Enrico Jung, remélhetőleg mint olasz pénzügyminiszter sem változtatja meg rajongását Eric Jiszrael iránt!

GABONAZSÁK

minden mennyiségben és minőségben

Olecsó árákon, SPITZER szákkereskedőnél. Vízmentesponyva, felvonóheveder, kéveköttó-mánia, locsolótümlő lerakat. Nyugággyak, keriszek, napellenzővédőny és rolettavásznak nagy választékban. Fióküzlet: Satu-Mare.

TELEFON: 434.

Z Ü S T

menorák Haranggyertyatartók, védjegyszerlegek, evőeszközök, templomi kezgyszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása:

„TACAMUL”

e z ü s t á r u gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

Hasznos tudni, hogy Schmidhauer természetes Igmándi keserűvíze, az elrontot gyomrot 2-3 óra alatt rendbe hozza. Utasítás minden palackhoz mellékelve Kapható mindenütt!

— Terjesszékét és szerezetek előfizetők az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a NÉPÜNK-nek. A NÉPÜNK-nek egyetlen zsidó szatralról sem szabad hiányoznia.

HIREK

„Népnök” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Av 25. augusztus 26.
Szombat Av 25. augusztus 27.
Heti szidra: **רצה**
Heti haftora: **עניו סוערה**
Perek 5.
Ros-Chodes bens.
Rosch-Chodes Elul: Csütörtök. Péntek.

Szombat kedzte:
üzlet bezárás 8.30
gyertyagyújtás 8.30
Isteniszület kezdete 8.35
Szombat befejezése 9.30

— A Somre-Sabosz szervezet átírta a Cionista Világszervezethez a szombati munkaszünet ügyében. London. A Somre Sabosz szervezet elnöksége átírta nyugot a Cionista Világszervezetnek, amelyben felszólítják az Actions C. mitűt arra, hogy a cionista alapok földjein és birtokain biztosítsák a telepeket és chalcucok részéről a szombati szentség megtartását. Hasonló átiratot kapott az A. C. a Jewish Agencytől, valamint a Mizrachsi szervezet erre vonatkozó memorandumja is megérkezett az A. C. élé. A memorandumok egyhangúan arra utalnak, hogy Palesztinában a szombati történelmi és vallási kötelezettség, a melyet még a legnagyobb áldozatok árán a diasporában is megtart a zsidóság nagy része, hogy a kötelező vallási előírásnak eleget tegyen és dokumentálisan juttassa kifejezésre a zsidó egyseget. A szombat tehát nem csak vallási ünnepe a zsidóságnak, de egyaránt nemzeti ünnepe is és a Zsidó Nemzeti Otthon megalapításának figyelniük kell arra, — hogy a nemzeti tradíciók épségben megmaradjanak.

— **Mária királynő és a rabbi.** Bécsből jelentik: Mária román anyakirálynő látogatása során a purkersdorfi Westend szanatóriumban a román követ bennutató a királynőnek és kíséretének a szanatóriumban betegnek fekvő Schölem Hager csernovici rabbit, a víz mezt rabbi díjazásba tagját, aki néhány év óta Bécsben él. A királynő meleg érdeklődést tanúsított a beteg rabbi állapota iránt. A királynő távozásakor megáldotta a rabbi.

— **A zsidó világkonferencia ellen.** Geni. Egy kisebb antiszemita csoport, amely már évek óta esendben működik Genfben, — a zsidó konferencia alkalmával a cselekvés mezejére lépett. Kiadott egy röpdéklát, a melyben informálja a népszóvetéséget arról, hogy a zsidó nagytőkések és a zsidó forradalmárok egyek abban, hogy le kell igazni a világot a zsidó járomba. A Genfben időző diplomaták között nem kevés derüt keltett a naiv és primitív felkészültségű röpirat megjelenése.

— **Halálozás.** Hétfőn, folyó hó 15-én délután szivszélhűdésben váratlanul elhunyt dr Fischer Lajos tasnádi ísvvéd. Nemcsak a családot és a közelebbi rokonságot érintette ez a súlyos gyász, hanem egész Tasnád zsidó lakosságát, melynek egyik kimagasló tagja volt, aki önzetlenül és fáradságtalanul vetette magát közbe minden olyan esetben, ahol zsidó érdekű volt szó. A meghalódit egyike volt azoknak, akik először érezték szükségét a zsidó nemzeti öntudatnak. Több éven keresztül az E. Zs. N. Sz. helyicsoporthak volt elnöke. Vezető tagja volt az orth. nitköségnek és a Chevra Kadisának Temetésre 16-án délután óriási részvét mellett folyt le, melyen megjelentek a kis városka összes notabilitásai felekezetre való tekintet nélkül. Az elhunyt felet meztő gyászbeszédet Brzsek Miksa főrabbi tartott, aki mint a Beth Jiszrael egyik oszlopát emelte ki. Az El molé rachelim akkordjainak elhangzása után barátai vállakra emelve vitték ki a koporsót a temetőbe, ahol édesapja mellé helyezték örök nyugalomra.

— A felrobbantott kiel templom kárait megtéríti a birodalmi kormány. Kiel. Megírjuk, hogy az elmúlt héten ismeretlen tettesek bombamerényletet követtek el a kiel zsinagóga ellen, melynek egyik falrészlete teljesen összeomlott. A kiel zsidó litköség és szervezetek intervenciójára a kormány ígéretet tett arra, hogy a templom teljes kárait megtéríti s erélyes nyomozást indít a tettesek kézrekerítésére. Minthogy ezúttal a rendőrség komolyan látott hozzá a nyomozáshoz, két napon belül már kinyomozta a tetteseket két fiatalkoru nemzetiszocialista személyében. Az éretlen suhanokokat a rendőrség letartóztatta. A kiel rendőrfőnök különben nyilatkozott Posen főrabbinak és kijelentette, hogy minden eszközt megragadnak arra, hogy a hitler-terroret ebben a városban is likvidálják.

— **Agv- és szivérelmeszesedésben szenvedő egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűvíz megbecsülhetetlen szolgálatot tesz** azáltal, hogy a beltartalmat kiméletesen távolítja el. Tudományos tapasztalatok kétségtelemm tették, hogy a **Ferenc József** víz számos féldolali hűdésben fekvő betegnél is megtette a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést okozott. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Szenzációs kettős gyilkosság Varsóban.** Varsó. Az elmúlt héten két keresztény fiatalember öngyilkosságot követett el az ügyesség fogházában, akiket antiszemita zavargások miatt tartóztatott le a rendőrség. Néhány héttel ezelőtt történt, hogy egy nagyobb rabbi csoportot, akik a varsói zsidó katonakonyha 10 éves fennállásának évfordulóján rendezett ünnepségekre siettek egy huligán antiszemita társaság megröliant és néhányan közülük súlyosan bántalmaztak. A rabbi segélykálítására, elősített a közelben tartózkodó zsidó katonák és kettőt az antiszemita támadók közül, sikerült ártalmatlaná tenniük és átadni őket a rendőrségnek. A közeli napokban tartották volna meg az antiszemita verekedők ügyében a tárgyalást, azonban július 31-ére virradó reggel, mindkét fiatalembert holtan találták a cellában, akik veronállal megmérgezték magukat. Hátahagyott levelekben azt írják, hogy őket a rabbi elleni támadásba beugratták és most hogy ismeretes lett előtűk tetűk súlyos volta önként mondják ki az ítéletet önmaguk felett. — A zsidó rabbi elleni támadást Isten saját maga bünteti meg — írják leveleikben — és mi csak engesztelést akarunk találni, amikor kimondjuk önmagunk felett a megérdemelt halálos ítéletet.

— **Vizhiány Jeruzsálemben.** Az esőzés kimaradásával a város nagy része, amely nines vízvezetékkel ellátva, igen kritikus helyzetbe került. A jeruzsálemi zsidó lapok azt óhajták, hogy bárcsak jövvőre is vízhiány lenne, mert ha nem, akkor a kormány a vízvezeték kiépítését továbbra is halasztani fogja. Hogy milyen drága dolog ott a víz, mutatja a következő eset: Egy asszony a kis gyermekének fürdővizet vásárolt, beöntötte a kádba s a napra kitétte, hogy felmelegedjék, a nagymama pedig ott állt a kád mellett s nézte, langyos-e már a víz. Amikor elérte a kívánt hőfokot, bement a házba, hogy menyének mondja, hogy jöjjön ki a gyermekkel. Az asszony kijött a kisgyermekkel karján és ime a kád üres volt — ellopták a vizet.

— **Elrontott gyomor, bélzavarok, emelygés, kellemetlen szájíz, homlokfájás, láz, szék-szorulás, hányás vagy hasmenés esetében** már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz gyorsan, biztosan és kellemesen hat.

— **Tisbeav, a Jeruzsálemi Síraknak Falánál.** Az Ita jelentése szerint ez évben is nagy zárandókeuet vonult fel a jeruzsálemi Pannaszálhoz tisbeav napján. A menetben mintegy 15.000 zsidó velt részt a legnagyobb rendben. Sem a fal körül, sem a város egyéb részeiben semmiféle rendezavarás elő nem fordult.

— **Már Cotynak is rosszul megy.** Páris. Megírtuk, hogy Coty lapja, az Ami du Peuple az utóbbi időben heves antiszemita propagandát fejt ki és nem csak Palesztinában, de Bécsben is a zsidó nők részéről erős cotellesen akció indult meg, a parfümgyáros illatszerek ellen. Most arról hoznak hírt a párisi lapok, hogy Coti kénytelen beszüntetni zsidófaló lapját az Ami du Peuple-t a súlyos gazdasági viszonyok folytán. Igaz, hogy eddig sem sokat keresett e lapon, mert közudomásu tény volt, hogy a parfümgyáros szüzekreket fizet rá lapjára, de a jelek szerint most már az illatszerrek sem fognak úgy, mint régen. Ugy hiszszük, Coty is végigjárja azt a kanoszt, amit nagyszüli kortársra Ford csinált végig, hogy újra kellendő legyen az autombilja.

Halálos ítélet hangzott el a riapi zsidógyilkosságban. — Riga. Emlékeztess még, hogy ez év júniusában Rigában a Smusehkin zsidó kereskedő család ellen gyilkos merénylet követték el Prudnikow, aki lelötte a kereskedő feleségét és leányát is. Prudnikow az elmúlt héten állott a büntetőbírószág előtt, amely néjcs két napon keresztül tárgyalta a bűnpárt. A törvénytűk a gyilkos Prudnikowot halálra ítélték. Annak idején a tömegvérengzés országzerte nagy izgalmat keltett és most a tárgyalás alkalmával is bő részletességgel foglalkozott vele a napisajtó. Az ítélet a közvélemény körében általános megnyugvást keltett.

— **Uj arab párt Palesztinában. — Jeruzsálem.** Az arab véreghajtóbizottság titkárnak, Auni Bey Abdul Hadi vezetése mellett új arab párt alakult Jeruzsálemben, amelynek politikai programjában elsősorban a palesztinai mandátum és a Balfour deklaráció eltörlése szerepel. A párt követeli, hogy Palesztinát csatolják a szírjai birodalomhoz, továbbá, hogy Palesztinába egy arab parlament és kormány vegye át a hatalmat, amely megszűnteti a zsidó bevándorlást és megtiltja a zsidók számára a földvásárlást.

— **Hatalmas vízforrásokra bukkantak Palesztinában. Jeruzsálem.** Több ízben adtunk már arról, hogy Palesztina egyes vidékein a mezőgazdasági munkálatok fejlődését erősen akadályozzák a szűkös vízviszonyok. Ez adól még a Jeruzsálem sem volt kivétel, ahol csak nem régen indult meg a vízellátás nehézségeinek radikális likvidálása. Legújabb érkező hírek szerint az ország több mezőgazdaságilag igen fontos területén nagy vízforrásokra bukkantak, amely óriási jelentőséggel bír és új perspektívákat nyit meg az építő munka tekintetében. Cionista építő pionírjaink hosszabb idő óta folytatnak kutatásokat ilyen vízforrások után, mert szilárd meggyőződésük volt, hogy Palesztina sziklái és földje számos forrást és patakot rejt magában. A szűkös vízviszonyok azonban nem csak a földmunkát akadályozták, de kerékkötője volt ez a fokozottabb bevándorlási lehetőségeknek is. Óriási jelentősége van tehát az új leletek, amely egy csapásra megoldja azokat a problémákat, melyek eddig bármilyen formában akadályozták a palesztinai fejlődést és építőmunkát.

— **A spanyol forradalom és a zsidóság.** Madrid, Spanyolországban még mindig kísért az antiszemita lapoknak az az állítása, hogy a forradalmat a katolikus Spanyolország ellen zsidó kezdeményezésre és zsidó pénzzel vittek keresztül. Legújabbban azzal akariák azt az állítást alátámasztani, hogy a spanyol kormány támogatja a zsidók visszatérését. Don Manuel spanyol miniszterelnök ezzel kapcsolatban nyilatkozott a sajtó képviselőinek és legerélyesebben visszautasította az ellenforradalmi állításokat, amelyek az ilyen valótlanságok korpoltálásával csak veszélyeztetni akarják a forradalom vívmányait. Igaz azonban az, mondja tovább a miniszterelnök, hogy a zsidóság mint nép és mint vallás a köztársasági Spanyolországban megszűnt elnyomott lenni és teljes szabadsággal rendelkezik, mint a többi vallások. Természetes, hogy ez a szabadság nem jelenti az alkotmányos kormányzásban való részvételi jogát is.

ALLAST KERES 39 éves, a legnagyobb orth. rabbiktól igazoló okmányokkal rendelkező és zenitlen képzetű, jóhangu előimádkozó, Cim e kiadóhivatásban.

RÖVID HIREK

JERUSALEM. A palesztinai héber tanítók újra elhatározták, hogy egy félnapos tiltakozó sztrájkjal demonstrálnak a Jewish Agency ellen, amely határozott ígérete ellenére sem teljesíti fizetési kötelezettségét. A tanítók már hat hónapja nem kapják fizetési járulékaikat. — Az elmúlt héten egy hebroni arab a nyílt uccán revolverrel megsebesített 2 másik arabot. A közelben levő Goldmann zsidó rendőrtiszt letartóztatta a vérengző arabot. A revolverlövésre összegyűlt arab tömeg megfenyegette Goldmannt és azt állították, hogy a 2 arabot ő sebesítette meg. A jeruzsálemi rendőrség hivatalos kommunikét adott ki, amelyben részletesen informálja a közvéleményt a tényleges helyzetről. — A muzulmán egyetemi bizottság, amely a közeljövőben Jeruzsálemben egyetemet létesít, elhatározza, hogy teológiai technikait, valamint orvosi fakultásokat alapít.

KÖNIGSBERG. Most került nyilvánosságra az ellenzéki sajtó nyomán az az örvendétes tény, hogy a nemzetiszocialista párt új szavazatainak egyharmadát veszítette el.

VARSÓ. A napokban itt tartott konferenciát a lengyelországi „Schulkult” zsidó kultúr-szervezet, amelyen mintegy 100 delegátus vett részt. A konferencia élesen állástfoglalást a vallástalan zsidó irányzatokkal szemben.

MONTREAL. A kanadai állandó zsidóellenes villongásokra való tekintettel országos egyesület alakult, amely sajtó és társadalmi felvilágosító munka útján veszi fel a harcot az antiszemita agitátorokkal.

NEWYORK. Colonel Herbert Lehman, aki a newyorki zsidó életben közismert szerepet játszik, Newyork város kormányzójává nevezték ki.

FRANKFURT. A frankfurti egyetem szenátusa követendő példát állított fel a diákszavargások megszüntetésének tekintetében. Három nemzetiszocialista egyetemi hallgatót kizárt az egyetem faji közül és felhívást intézett az egyetemi polgárokhoz, hogy kultúrterületekhez méltóan viselkedjenek.

JAFFA. Az elmúlt héten itt nyílt meg az első gyümölcs kiállítás Palesztinában. A kiállítást a kormányzó nyitotta meg. A csarnokban 400féle gyümölcs van kiállítva.

HAAG. Szeptember 5-én Baruch Spinoza 300 éves születésének évfordulója alkalmából Hágában nemzetközi filozofus konferencia ül össze. A konferencia 4 teljes napon át fog tartani.

CSERNOVIC. A városi tanács a világhírű filozofus Spinoza 300 éves születésének évfordulója alkalmából egy utcát nevezett el a nagy-névu filozofusról.

KRÁKÓ. Az elmúlt héten hunyt el a lengyelországi héber irodalom neszjora, Simon Menachem, aki 45 évig állott a héber irodalom szolgálatában.

UNGVÁR. A kárpáturszói zsidó szervezetek egész éven keresztül erőteljes munkát fejtenek ki, hogy a közelgő őszi és tél előtti gondoskodásnak az óriási méreteket öltött zsidó nyomorúság enyhítéséről.

TEL-AVIV. A napokban megnyílt az első héber rádióadóállomás, amely angol és arabnyelvű előadásokat is fog tartani, hogy a cionista eszmét propagálja.

Dr. Klein Arthur lett a máramarosszigeti szefárd hitközség új elnöke

A napokban tartotta meg tisztújító közgyűlését a máramarosszigeti szefárd hitközség, melynek során Eisentaedter Samu eddigi elnök lemondása folytán dr. Klein Arthurt választották meg a hitközség új elnökévé. Dr. Klein Arthur személyében a máramarosi zsidóság egyik régi vezéralakja került a szefárd hitközség élére, aki a forradalom éveiben elsőnek bontotta ki a zsidó nemzeti reneszánsz zászlaját és annakidején nemzeti tanácsba tömörítette Máramaros zsidóságát s vezetője volt a zsidó nemzeti örségeknek is a forradalmi napokban. Sokáig elnöke volt a Zsidó Nemzeti Szövetség helyi csoportjának, jelenleg pedig a Zsidó Párt megyei tagozatának elnöke.

Szerezzünk be Erec Jisraeli eszrogokat

Most hogy már az eszrog nagykereskedők megkezdik bevásárlásaikat az elkövetkező szűkös ünnepre, aktívnak tartjuk a kérdéssel foglalkozni. Már évek óta felmerül ez a kérdés ilyenkor és nem győzik felelős tényezők hangoztatni, hogy milyen jelentéke a palesztinai zsidóságnak, legyen az cionista, vagy chaluka zsidó, hogy a világ zsidósága eszrog szükségletét a szent ország termelőitől szerezzék be. A Zsidó Eszrogtermelők Szövetsége (Ehorog Tel-Aviv, Bialik-ucca 9.) hosszabb körlevelet küldött, melyben rámutat arra, hogy a palesztinai eszrog termelés veszélyben forog a zsidóság indolenciája miatt. És ez azért következik be, mert a zsidóság nem zsidó termelőktől szerzi be ezt a rituális célokat szolgáló gyümölcsöt. Arra is felhívja a figyelmet a körirat, hogy még a palesztinai eszrogokat is gyakran arab termelők adják el. A trieszti eszrog piacon rengeteg értékű görögországi eszrog kerül forgalomba, míg a palesztinai eszrogja a fákron rohad el. Vagy pedig mert nincs hozadéka, kitépik a fákak Palesztinában. Azt is írja a levél, hogy a rituális követelményeknek is jobban megfelel, ha zsidó kezek által termelt eszrogokkal mondják el az ünnepi imákat, mert hiszen ez a gyümölcs, a zsidó egységet kell szimbolizálja és a zsidóság kioltathatlan szeretetét az ősi föld iránt. Ezért különös jelentősége volna annak, ha az ünnepen, Petan Tikva, Rechobot, Rison Lecion vagy a Herzlija kolóniák termelvénye kerülne forgalomba. A felhívás végül a zsidóság vallási és népi érzelmeire apellál és főképpen a világ zsidó rabbijait kéri, hogy minden tekintélyüket vessék latba, hogy mindenhol a palesztinai eszrogok kerüljenek ünnepkor a zsidók kezeibe.

Mozi

SZINHAZ MOZGÓ HETI MŰSORA:
Péntek: KICSERÉLEM A FELESEGEM.
Anny Ondra és Félix Bresart.
Szombattól kezdve: KOHN ÉS KELLY
AFRIKÁBAN. Mulatságos zenés vígjáték.

HEYMAN SZINKÖR MŰSORA.
Péntektől a nyári szezon nagy bombája, Arnold és Bach énekes, táncos filmoperettje, Eiseemann Mihály zenéjével: **LEBEGŐ SZŰZ.**
A humor és nevetés niagarája. Főszerepben: Szöke Szakálj, Dira Gralla, Fritz Schultz, Liljen Kurt, Lisi Arms, Adele Sandrock. A műsor keretében minden előadáson a világhírű Korsun 15 tagú Don Kozák korus és balalajka zenekar és táncosok fellépte, itt még soha nem látott és hallott ének és táncszámokkal.

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

FORDITOTT VILÁG.

Egy bankigazgató tisztítottja a cipőjét az ucca sarkán.

— Ugy látom, szomorú vagy — szól leereszkedve — nem érdemes busulni, én is cipőtisztítással kezdtem és most bankigazgató vagyok.

— Nálam, fájdalom, fordítva történt, én bankigazgató voltam és cipőtisztító lettem.

HOGY MEG NE SZEGYENÜLJÖN...

Rabbi Samuel Magid, a trsznai rabbi egy téli hajnal előtt bement a besz-hamidrasba s befűtött magának a kemencében. De mert a fa nedves volt, nehezen gyulladt meg. Mire bedugta a fejét a kemencenyílásba és fujni kezdte a tüzet. Ebben a pillanatban belépett az egyik koránkelő talmodista, látott egy embert hasmánt a földön, megszálta a könnyelműség szeljeme, odalépett és tenyerével a hátára vágott.

Es hogy az illetőt meg ne szegyenítse, R. Samuel ott tartotta a fejét a kemencében, a felzálló füstben és forró koromban és nem fordult meg addig, amíg nem érezte, hogy az illető kiment...

MIT TETT NEKED ISTEN?

Egy bűnös ember jött Rabbi Naftalihoz Ropschitzba, töredelmesen bevallotta vétkeit és vezeklést kért. Mikor felsorolta az összes bűnet, a súlyos, nagy vétkeket, Rabbi Naftali megdöbbenve szakította félbe:

— Mondd, fiam, mit tett neked a Legfelsőbb, áldott legyen, hogy ennyire vétkezted ellené?...

MI A KÜLÖMBSÉG A GYŐZŐK ÉS A LEGYŐZÖTTÉK CSONTJAI KÖZÖTT?

— Itt vannak-e mind a város lakói? — kérdezte Nagy Sándor, mikor Lud városába bevonult.

Ott, előtte, térden állva esengett kegyelemért hozzá, a hódítóhoz, sokezer férfi és nő.

— Egy öreg bölcs hiányzik csak — felelte reszkette a város feje. — De az künn lakik a temetőben.

A király bosszusan intett és a katonák előhozták a bőcsöt.

— Mit művelsz te a temetőben, miért nem jöttél hódolni elém? — kiáltott rá ingerülten a világ győztes ura.

— Bocsáss meg király — felelte szeliden a bölcs — dolgom volt a temetőben. Csontokat hasonlítottam össze. Megnéztem, mi a különbség a győzők és a legyőzöttek csontjai között? És bizony, nagy király, nem találtam a kettő között semmi különbséget.

KILOPTA AZ IMAKÖNYVBŐL.

Kozevic hitközségben nem mindennapi esemény történt. A rabbi, reb Isele „Szoszthagodel” alkalmából hitszónoklatot tartott és a hívek a legnagyobb meglepetéssel tapasztalták, hogy a drusi teljes tartalma pontosan benne van a „Dajres Cion” jidisch fordításában. A hívek nagyon mebotránkoztak, sőt még a resekohl sem hagyhatta annyiban a dolgot. Gyűlésre hívta össze az előljárókat, melynek egyedüli tárgya az volt, hogy: mi a teendő? Mindenki megjelent a jelentős gyűlésen. Az egyik azt mondta: ez nem rabbinak való! A másik pedig így: hát rabbinak való az ilyen? Így kergetőztek a vélemények, csak az egyik vezető hallgatót, aki pedig mindenki előtt bőbeszédűnek volt elismerve. Végül is az elnök megkérdezte: Mondja már kedves Marguliesz, miért nem nyilatkozik ebben a pártatlan fontos kérdésben?

— Mit kiabáljak — mondja ez határozottan — nem olyan nagy eset az egész. Amit szabad volt Dávid királynak megtenni, azt szabad reb Iselenek is.

De hát mit cselekedett Dávid király? Szegényko nem csinált egyebet — mondja gunyosan Marguliesz — csupán kilopta a legszobos énekeket a sziderjiből és elhelyezte azt a „Thilembe”, mint például az összes halelujákat.

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea
Str. Principele Mihai (Gerliczy-u.) 2.

A Nagváradon fennálló nyilvánossági jogu zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

Nagyvárad Zsidó Fiuinternátusban

Szigoruan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. Oradea, Str. Delavrancea 17.

